

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 28 Ianuarie 1905.

Numărul 4.

Invitare de abonament.

Rugăm pe On. abonenți, cari sunt încă în restanță cu abonamintele de pe anii trecuți, să binevoiască a le trimite fără amânare, pentru ca foaia să-și poată plăti datoriile sale.

Tot odată îi rugăm pe toți să binevoiască a-și renoi abonamintele pe anul 1905 cu prețurile de

12 Cor. pe anul întreg

6 „ pe o jumătate de an

3 „ pe un pătrar de an.

Administrațiunea.

Alegerea dela Vinț.

În 26 Ianuar st. n. a. e. s'au început alegerile în întreaga țară. În această zi au venit la urnă și alegătorii români în cele mai multe cercuri.

România toată cu neastâmpăr așteaptă rezultatul. Voește să se convingă, cum a reușit prima probă de foc. Pe noi în deoseb ne interesează cercul Vințului-de-jos. În acest cerc cu 1035 alegători, între cari peste 700 români și-a pus candidatura Dr. Iuliu Maniu, avocat archidiecezan în Blaj. Candidatura dsale a fost bine primită în tot cercul. Doar îl cunoaștem, petrece între noi. E unul dintre bărbații, cari poartă mai mult la inimă binele poporului românesc. E în floarea bărbăției, inteligent, moderat, cu pregătiri frumoase, încât și-a câștigat până și simpatia străinilor, cari-l cunosc. Cine altul e mai potrivit, pentru un cerc, care prin situație în mare parte e legat cu Blajul. Toți credeam că reușita e sigură. Toți eram în nădejdea, că cercul Vințului-de-jos va avea un bărbat, care se apere cu demnitate cauza românească.

Entuziasmul cu care alegătorii români s'au grupat pe lângă Dr. Maniu, numărul imosant și însuflețirea cu care s'au prezentat la urnă în 26 Ian. sub falfăitulsărbătoresc a celor trei steaguri albastre, ne-au întărit și mai mult

în această credință. Dar ziua alegerii a dovedit contrarul. Uitasăm, că trăim în era lui Tisza Pista; uitasăm că libertatea alegerilor în țara ungurească e un moft; uitasăm că avem să ținem luptă cu un puternic concurent. Guvernul adevărat și-a pus de candidat pe faimosul Szöcs Pál, notar în dietă, referent al proiectului Berzeviczy; om născut în Vinț, care reprezintă de două cicluri acest cerc. De Szöcs Pál, Di Tisza Pista are trebintă. Szöcs Pál dar trebuie să ieasă. Iată lozinca de sus! Ea s'a afirmat în Vinț în toată golătatea. Popularitatea lui Dr. Maniu i-a pus pe gânduri. S'au cutremurat. Pus-au în mișcare tot aparatul puterii de stat: pretorii, notarii, jândarmii, și agentii plătiți au dat roată printre alegători, alergat-au pe sate, stat-au pe la gări, unii cu promisiuni alții cu amenințări de tot felul. Din Brașov pretorul a adus pe un bolnav, care și-a dat sufletul în Vinț, înaintea de ce și l-ar fi dat lui Szöcs. În felul ăsta a putut să strice falanga puternică a alegătorilor români; să-i fure cu puterea și să-i ducă între baionete în tabăra lor. Nu mai amintim de purcederea volnică a presidentului alegerii, nu de cumpărarea sufletelor și de câte toate. În fața acestei alegeri poreclite libere, rezultatul era de prevăzut. Candidatul partidului național român Dr. Iuliu Maniu a căzut cu o minoritate de 121 voturi. — Din cele 700 voturi românești 175. au votat cu Szöcs Pál 145. nu s'au prezentat la urnă. Între 175 cari au votat cu Szöcs sunt și 4 preoți 2 gr-cat. și 2 gr-or. apoi toți alegătorii din comunele Henig, Brașov, Lamneș, Oarda-de-jos și de sus, Limba, Drâmbar.

Iată tabloul!

Fost-au preoți și învățători cu poziție independentă, cari n'au avut curajul civic să vină să-și deprindă dreptul de alegere.

Cinste și închinăciune celor 340 alegători români, cari în butul gerului crâncen și a depărtării mari au alergat cu suflet curat la Vinț ca să-și dea votul celui de un sânge cu

dânșii. — Respect preoților și cărturarilor nostri, cari cu râvnă de apostoli au știut să povățuiască turma pe căile cele bune.

Alegerea dela Vinț a fost în defavorul nostru, dar ni-a dat învățături de mare preț: ni-a arătat, că poporul nostru nu are nici un fel de organizație și educație politică; ni-a convins, că preoții și cărturarii nostri în multe locuri nu-și fac datorița. — Tot alegerea dela Vinț ni-a dovedit, că cu noi n'a votat nici un străin; că compatrioții nostri Sași ca în totdeauna când e vorba de români, să aliază cu stăpânirea contra noastră. — Toate acestea nu le știam, dacă nu intram în activitate. Frații nostri din alte cercuri vor fi experiat și dânșii multe. — Cei-ce nu au fost de-o părere cu noi, poate vor zice, că dânșii știau că așa are să se întâmple, că era mai bine să fi stat acasă, să așteptăm... Noi credem tare, că ce s'a făcut și cum s'a făcut a fost bine. A fi pasiv e lucru cel mai ușor și mai comod și mai ales cum am fost noi pasivi. — În luptă să oțelesc popoarele. — Luptele electorale în cari au intrat românii sunt un câștig nespus pentru noi. Ne-au scos din amortală, ni-a dat posibilitatea de a ne cunoaște mai bine atât poporul cât și conducătorii. Cu învățăturile câștigate acuma vom face școală în viitor și credem că vom învinge.

Observațiuni

la „răspunsul Dlui Cionca pentru Gazeta de Duminecă”.

Nu atât pentru a mă ocupa cu încălcăturile dlui preot gr-cat, Demetriu Cionca apărute în Nrul 53 al „Unirii”, ci mai mult pentru de a dovedi și înaintea onoratului public cetitor al „Unirii” și mai ales a Onor. preoțimi gr-cat. corectitatea atăcată de dl Cionca a ținutei foaii mele, mă în deamnă la observațiunile următoare.

Premi, că foaia mea „Gazeta de Duminecă”, a ținut în șase articoli de fond revistă peste trebile noastre sociale, administrative, bisericești și școlare desvâind

scăderile și neajunsurile noastre pe aceste terene într'un ton cuviincios și serios — având de scop, ca ziar cinstit să atragă atențiunea celor competenți asupra acelor scăderi și a mijloci delăturarea lor.

N'am scris în acele, decât ce am știut din experiența proprie și auzit din gura celor mai stimați bărbați mireni și preoți ai nostri, și n'am atins persoane, ci expus numai fapte.

Nici o tagmă n'a reclamat, sau protestat, în contra acestor articlii; din contră, cei mai luminați preoți și mireni ai nostri s'au bucurat și să bucură, că s'a zis odată aceea, ce apasă pe inima fiecăruia dintre noi și s'a făcut începutul îndreptării multor rele, Numai din tagma preoțască s'au exprimat din partea unui preot nedumeriri în privința auctorității și vazei preoțești — vezi doamne — micșorate prin acești articlii. În Nrul 50 al G. de. D. m'am și grăbit a da lămuriri, — acestui preot și altora, cari ar avea veleități de tagmă și nu văd scopul acestor articlii, ci numai ce este scris negru pe alb, — expunându-le datorința unui ziaru cinstit și imposibilitatea de a să putea cruța toate simțibilitățile oamenilor sau tagmelor întru împlinirea acestei datorințe ziaristice.

După această lămurire a aflat de bine dl Cionca a să supăra foc pe G. de. D. a propune într'o conferință ținută cu ocaziunea adunării comitatense „boycotarea“ ei și la 20 de zile după apariția acelei lămuriri a debuta în „Unirea“ cu răspunsul din vorbă.

Dlui știe pentruce. Noi încă știm, dar nu ne dimitem la personalități.

Dl Cionca sparge uși deschise apărând biserica, capii bisericeii, preoțimea gr.-cat., cari nu sunt atacați; căci a arată defecte și scăderi în instituțiuni și procederi

și a pretinde înlocuirea lor cu mai bune și mai corespunzătoare spiritului timpului, cu scop de a salva interese mari, vitale chiar nu este a ataca. Iar cumcă defecte de aceste mari, chiar fatale pentru existența bisericii noastre sunt în organizația de acum și în administrația bisericeii noastre, nu o zice întâia oară G. de. D. ci-o zic de 30 de ani și mai bine bărbații nostri cei mai luminați și umblă din această cauză cu memorande pe la capii bisericii mai în tot anul.

Iar, cumcă articlii „Trebile noastre“ nici au de scop, nici sunt fără de voie scriși așa, ca să propage neunirea — cum pretinde dl Cionca — să discrediteze clerul, să-i micșoreze auctoritatea și plane să-l tragă în noroiu, ne provocăm chiar la citațiunile dlui Cionca, deși acestea sunt apucate ca de vârful capului din acei articlii pe sprinceană și alese dintre cele mai pretinse — veninoase, ma alocurea chiar — să mă ierte dl Cionca — *tendentios făcute*, d. e.: „*În privința indolenței față de tagma lor proprie și în privința înfățșării necuviincioase înaintea mai marilor lor vor fi având preoții gr.-cat. durere, soți și între colegii lor gr.-or.*“, dar a lăsat afară dl Cionca închierea: „*dar n'au de sigur între romano-catolici*“ — și asta completează înțelesul afirmațiunii și arată totodată scopul ei.

Că cum explică resp. deduce dl Cionca din cuvântul „durere“, că între preoții gr.-orientali să afle numai sporadice necuviincioși în înfățșarea lor înaintea mai marilor lor și indolenți față de tagma lor și cum nu voia să priceapă, că ce va să zică „a avea soț“ în ceva încru — aceasta este specialitatea dlui.

Părerea dlui Cionca despre cartea dsale și-a preoților gr.-orientali, este mai naivă, decât să merite a ne ocupa cu ea.

Și-o va schimba-o dl Cionca îndată, ce va cunoaște alți preoți gr.-orientali, nu pe care-i cunoaște dsa, și își va măsura cartea dsale cu a lor. Să recomandăm mai ales Sibiul, Aradul și Brașovul.

Susținem însă, ce s'a zis în articolul V., că „acei preoți, cari dându-și copiii și copilele la școli străine nu pretind respectarea religiei și ritului lor, ci li lasă să-i crească învățătorii și învățătoarele străine în alte religii și dedeie la rituri străine — și așa fac mai toți, cari își dau copiii la școli străine nebăgând în samă, că să discreditează ei înșiși înaintea copiilor proprii atât ca preoți, cât și ca părinți —; acei preoți cari să prezintă înaintea superiorilor lor în vestimente de lucru, strugesc și trag sugarete, ba chiar șed pe scaun și fumează „con amore“, când superiorul lor cu patrafirul în grumazi cetește deliberatul auctorității superioare bisericești înaintea credincioșilor, cari stau cu el în ceartă, și-i admoniază a să supune voinței celor mai mari — și de aceștia va fi cunoscând dl Cionca în persoană; acei preoți, cari fac toiet și sfadă în biserică — și de aceștia sunt nu puțini; ci acei preoți, cari nu merg la parochia, la care sunt dispuși, ci fac togmeli pe sub mână cu oamenii, ca să scoată pe alți preoți din parochiile lor și să ajungă ei la ele, sau li învață pe credincioși, să amenințe cu neunirea la forurile mai înalte bisericești: și respectează tagmele lor mai puțin decât cismarii“.

Păcate de acestea s'au făcut și să fac din partea unor preoți.

Aceasta o știe toată lumea, dl Cionca așa de bine, ca și noi. D'apoi ce lucruri să desvălesc la câte o investigație, și totuși preotul vinovat de care s'a scandalizat proprii săi credincioși nu se destitue, cum

FEUILLETON.

LUPTĂ.

(Henry Lavedan.)

Poate-să ceva mai frumos inchipul, decât o noapte liniștită de vară, cu aer parfumat, îmbătător de suflet, cu adiere de vânt molatec șoptitor de dragoste? Se pare că toți sunt fericiți.

Toți? Oh nu! Să aruncăm numai o privire în o celulă mică din mănăstirea Dominicanilor. Păreți umezi și pustii, un pat, un scaun și o resignare formează întreg mobilierul. Pe fereasta deschisă străbate aer răcoritor și răzamat de gratii privește în tainica noapte un tânăr monach.

Pe față i-să reoglindesc semne de durere sufletească și trupească. Stă nemișcat, aproape ca o statuie. Fața li e de o espresione melancolică și ochii-i privesc dormitând în depărtare. Așa să vedă, că farmecul acestei nopți frumoase de vară l'a răpit și pe el cu sine și inima și sufletul său. . . . Deodată să dă îndărăt și închide fereasta. Mica celulă e întunecoasă, foarte întunecoasă, dară pentru el aceasta e indiferent. Și așa își află așternutul pentruca îmbrăcat cum e să se arunce în el. Voeste să doarmă, să scape de cugetele, ce această noapte frumoasă de vară a deșteptat în sufletul său.

Murmură o rugăciune, dar cugetele involuntar li zboară la timpul copilăriei lui, la ai săi.

Vrea să le demânde, dar înzadar! Deodată numai simte, cum îl răpesc și îl duc departe — departe de aici, în lumea aceea, unde a trăit celea mai fericite momente ale vieții, frageda-i tineretă. Vede dinaintea lui pe tatăl și pe mamăsa, castelul, grădina plină de flori și pe el însuși, ca băiat mic, răsfățat. Rând pe rând li vin în minte zilele senine și fericite ale copilăriei.

Oh! cum își aduce aminte de toate, de fericirea ughiulețului grădinei, unde atât de bine să putea juca de-a mijia, de filigoria, unde făcându-și pumn mânuțelele jura răzbnare băieților răi, cari jefuiau cuiburile paserilor! Cât de frumoasă și de strălucitoare i-să părea atunci lumea!

Și apoi îl ajunsă supărarea. Perdù pe tatăl său, pe care îl iubise nespun de mult. Era cu mult mai tânăr, decât să fi putut înțelege în deplină măsură pierderea aceasta cumplită, dar atâta totuși simți, că această lovitură e de-o momentuositate decizătoare în viața lui.

Deveni unica mângăere a mamei sale pe care durerea o debilitasă mult. Își aduce aminte, cum acea față adorată din zi în zi să făcea mai palidă, mâinile fine și albe mai debile și fără putere. Și într-o zi nu s'a mai putut scula. Și atunci el, băiatul suferind a fugit de acasă, afară în pădurea verde și acolo a plâns, s'a văerat, simțind că acum o să rămână orfan, că și mamăsa îl va părăsi.

Cu prețul vieții sale o ar răscumpăra, Dar nu să poate! S'a reîntors acasă. Mamăsa îl cheamă la ea și-i vorbește trist oh! atât de trist! — Știu copilul meu, că tu încă ești mic și această nu o înțelegi,

mie însă mi-a sunat oara, trebuie să mă duc. În familia noastră s'a întâmplat mult rău și tu ești chemat a-l repara. Ah! Dumnezeu, că nu mi-ai dat viață mai lungă, ca să-ți fi putut arăta adevărata cale!

Fie însă voia ta cea sântă! Să și dară scumpul meu copil, că te-am dăruit lui Dumnezeu! Dacă vrei să mor liniștită, promite-mi, că o să te faci preot! — Și el, băiatul iubitor, copleșit de fericire, că poate și el să presteie ceva pentru scumpa sa mamă, exclamă cu tărie:

„Așa să-mi ajute Dumnezeu!“

Soartea deci li era decisă pentru totdeauna. Numai odată o mai văzù apoi pe mamăsa, patu-i de moarte. Fața-i galbină ca ceara strălucia de-o fericire suprapământescă și ultimele cuvinte i-au fost:

„Ești a lui Dumnezeu!“

Iar băiatul lângă cadavrul mamei sale înfrânt de durere jură înca odată, că o să fie slugă lui Dumnezeu.

Trecură ani, din copil deveni june, june cu aspirațiuni mari, în pept cu dor de lucru, atâta putere simția în sufletul său, încât ar fi fost în stare să se măsure cu lumea întregă.

Oh! cum își aduce aminte de acele visuri dulci de libertate, dragoste și mărire! Cu câtă tărie li bătea inima, cum i-se înfăcăra gingașa-i față, când vorbea de aceste trei ideale ale omenirii! Și deodată să smulse din această sferă; abziise de dorințele, de idealele lui și superbul și cerbicosul cap să plecă adânc, trebui să se țină de promisiunea făcută mamei sale muribunde și de jurământul rostit lângă cadavrul ei. — Deveni sluga lui Dumnezeu. În disciplina rigoroasă a mănăstirii a voit ca mort să

s'ar destitui ori care alt amplotat în lume, ba nici nu să pedepsește aspru, ci numai să strămută dintr'o parohie în alta.

Iată aceasta strică auctorității preoțimii, o discreditează, ba lățește ireligiozitatea și chiar immoralitatea dle Cionca și nu ce scrie G. de D. despre stările noastre bisericesti. Auctoritatea și respectul omul însuși și-le câștigă, el și-le perde; nici i-le poți scrie, dacă nu le are, nici descrie, dacă le are.

Dar dacă eu anume aș fi greșit cu publicarea articlilor din vorbă, pe cum n'am greșit, ci din contră am făcut un serviciu însemnat în interesul public, ba în primul rând clerului — ci aș avea și mai mari păcate decât, că am fost dascăl și acumamă încumet, ca atare, a remonstra când un preot propune boycotarea foaiei mele, apoi sunt șef contabil la „Svania“, proprietar al „Victoriei“, șef-redactor al „G. de D.“, ba nu știu eu, dar știți dta ce agent, totuși nu trebuia să propun dle Cionca; nu trebuia să propun dta, ca preot, „boycotarea“ G. de D. pentru că „boycotarea“ este moarte pentru un ziuariu, apoi eu ca dascăl am auzit de multeori din gura preoților, că „Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci ca să trăiasă și să se îndrepte“.

Eu aș vrea să trăiesc cu foaia mea dimpreună și să fac servii cauzelor publice, barem până atunci, până ce dl Cionca vindecat de veleitățile lui de boycotare ar face în unica lui vocațiune și tagmă, de preot adecă, barăm atâta serviciu și folos neamului românesc, cât am făcut eu în unele dintre cele multe, imputate, ale mele tagme — ca să-i pot cânta eu laudele dlui în „G. de D.“ neboycotată.

Ioan P. Lazar
redactorul Gazetei de Dumăneacă.

fie lumii, dela care își retrase fiecare particică a trupului și a sufletului. Să luptă, neîncetat, să luptă bărbătește, ani de-arândul. Dară supraomeneșul nu-l putea presta și când să trezia cu spaimă la convingerea, că iarăși a visat despre lume, în momentul acela simțea, că toate-s în zădar că stă pe acel punct, ca eu ani înainte de aceasta, el încă nu e a lui Dumnezeu, ci a lumii. El visează încă tot de mărire, el, care trebuia să se privească de cel mai din urmă. Măcară era stăoan peste voința lui. Ar fi fost gata a să jertfi pe sine, dar inima, oh inima plină de speranță să luptă cu voința. Și azi trebuia să elapte cea din urmă și cea mai înfricoșată luptă, ca mâne trebuia să depană votul perpetuu.

Stătea în preajma unui eveniment de mare momentozitate pentru întreaga lui viață. Cugetul la aceasta li agudul întreaga ființă. A să despărți pentru totdeauna de lume? Nu, acesta e mai mult, decât e el capabil, acesta întrece puterea lui! Cuprins de neliniște să sbate în așternut. Stăpănit ca de un acces de friguri zace acolo și creeru-i obosit să cugetă să sbate mai departe.

— Am fost copil, când am promis nu am priceput că ce jor. Și acum pentru aceasta rătăcire să mă chinuiesc o viață întreagă? Să spună, că mult rău s'a întâmplat în familia noastră. Și toate aceste să le poată repara suferințele unei vieți? — Dumnezeuule, Dumnezeuule, fi-mi mie îndurătoriu! Nu mai pot suportă această viață voi nebuni. Doară eu te iubesc, inima mea să înflăcărează pentru tine, dar lumea e atât de frumoasă, nespus de frumoasă!

„Deșteptarea dela Brașov și uniții. — Joia trecută a apărut la Brașov numărul prim din „Deșteptarea“, ziar social și economic. Nu ne privește ținta acestui nou organ de publicitate, care după cum respiră aproape din toți articolii săi, nu poate fi altul, decât să servească ca mijloc de răsbunare pentru căderea dela conducerea bisericii sf. Niculae. — ceeace constatăm cu regret, însă e. că deja în acest prim număr, în doi articolași, se năpăstuiește asupra noastră, a unițiilor.

În *Biserica unită în Brașov?* comunică știrea de *necrezut*, că Românii uniți din Brașov voiesc să-și facă și ei o biserică și că ar fi cerut să li-se cedeze capela gr-ort. din Groaveri, unde e și cimiteriul gr-ort. Se înțelege că știrea aceasta nu poate fi decât *foarte surprinzătoare* pentru puritanii dela „Deșteptarea“ și e de *neînchipuit*, că în vreme-ce toate confesiunile au biserică lor, cum de la „uniții fruntași cu femei, copii, soții de profesori gr-orientali, școlari, soldați, uceniciei meseriași etc.“ cari n'au casă proprie unde să se roage lui Dumnezeu, le poate umbra prin minte gândul de ași avea și ei biserică, lor și de a nu umbra pe la biserică papistășască, cauzând astfel neplăcere dlor redactori. De aceea engetând la „trecentul falnic al bisericii gr-orientale din Brașov care a luptat sute de ani cu înverșunare contra unatției“. Dlor nu cred, că conducătorii bisericii din cetate, ori cât de strămtorată ar fi în cele materiale, vor vinde capela unițiilor, — căci morții „s'ar întoarce în pământ“. Ar fi aceasta un „fapt lipsit de pietate față de dânșii (față de morți), și față de credința lor cea sfântă“.

Iată dlor dela „Deșteptarea“ noi Uniții din Blaj vă aprobăm întru toate,

Nu să mai pută stăpâni! Plângând cu hohot săii jos. Recăzu însă aproape leșinat. Deodată simți pe fruntea-i ferbinte o mână răcoritoare, de a cărei atingere toate durerile i-se imprăștiară. Își deschise ochii — o femeie stătea lângă patul lui. Fața-i strălucea de o blândeță nesfârșită, — i-se pără a descoperi în ea pe mamă-sa moartă. De pe fața ei palidă să putea ceti o întristare adâncă și cu mâna arată în tăcere la restignirea ce plutea în lumină.

El înțelese admonițiunea tăcută. Plângând căzu la picioarele ei:

„Oh ajută-mi, ajută-mi!“ strigă și își întinsă brațele către ea. Iar femeia să făcă frumoasă, foarte frumoasă. Să transformă de tot, tintindu-și privirea la cruce.

— Ori-cine ai fi ajută-mă! strigă în un ton desperat tânărul chinuit. Iar femeia să plecă la el și șopti încet:

— „Eu sunt iubirea și iată darul meu!“ și depuse o cunună de spini pe capul tânărului monach. Figura dispăru în semiumbra chiliei.

Pe încetul să lumina de ziuă. Monahul e încă tot în genuchi în fața crucii.

— Mulțumită Ție Doamnel! șoptesc buzele-i palide și apasă mai adânc spinii pe frunte.

Iar primele raze ale soarelui împletec o aureolă strălucitoare în jurul capului suferind al Mântuitorului...

Trad.

B. O. Colceriu.

dacă ne veți răspunde: ce rost are al doilea articolaș „*Pornire condamnabilă*“? Concedem, că aveți dreptata a vă revoltă la gândul că din o biserică ortodoxă să va face o biserică unită, dar nu ne putem da samă, ce v'a apucat, să atăcați pe părintele catechet Brumboiu, dacă în lipsa de biserică își cuminecă credincioșii — mulți — la biserică papistășe? Dar unde să-i cuminece? doar bisericile ortodoxe s'ar *pângări*, de ar slugi în ele un unit! și *morții, s'ar întoarce în groapă!* Și-apoi nu vă faceți ridicoli susținând că „se vatămă în modul cel mai grav ritual orientat“ slugind în biserică papistășască. De ce? Lăsați în pace biserică unită și pe marele mitropolit Vancea, căruia nu-i puteți arăta asemenea în biserică Dvoastră, și regulați-vă daraverile locale fără ca în certurile acestea să amestecați biserică noastră!

Iar încât pentru frații noștri din Brașov, cari an dorul de ași avea biserică lor proprie, noi n'avem decât cuvinte de laudă și de îmbărbătare, și dorim din inimă, ca să și-l vadă în scurtă vreme realizat.

Terminăm cu un cuvânt colegial la adresa „Tribunei“ dela Arad: dacă ați produs din „Deșteptarea“ articolașul al doilea, de ce n'ați publicat și pe cel dintâiu? ori doar ați voit să ascundeți intoleranța fraților dela Brașov, cari să turbură dacă ceri ajutor dela străin și cu toate acestea te dă afară, când te vede la ușa lui!

Spuneți, cine desvoaltă sentimente separatiste și cultivă porniri condamnabile? Se auzim!

REVISTE.

Austria. Luni s'a deschis Reichsratul din Austria. Gautsch, noul ministru prezident accentuiază în discursul său apropiata împăcare a Germanilor cu Cehii și arată dorința sinceră, ca aceste două popoare să trăiască în bună armonie spre prosperarea statului și spre fericita rezolvare a chestiunilor importante. Discursul prezidentului a fost luat spre știință fără nici o discuție.

Franța. Căzând ministru Combes, președintele Loubet a încredințat lui Rouvier formarea ministeriului. Din vechii ministrii au rămas Rouvier prezident și finanțe, porfoliu ce l'a avut și mai înainte, apoi Berteaux, rășboiu și Delcassé externe.

Turcia. Sultanul zace grav bolnav, și situația sa e așa de critică, cât deja s'au făcut dispoziții pentru regularea succesiunii la tron. De urmaș a său a fost ales frate-său Resad, care va lua numele de Mohamed V.

Rășboiu civil în Rusia. — Modul de guvernare și tratamântul absolutistic în Rusia să apropie de sfârșit. — Și

par'că e bătaia lui Dumnezeu că nenorocirile să țin lanț: — după înfrângerile de pe câmpul de războiu din Rusia și după căderea Port-Arthurului vine și revoluția internă.

Neîndestulirea aceasta din Rusia, care a costat până acuma mii de vieți, nu să poate asemăna celorlalte de până aci. Aci e vorba despre o organizație extinsă cu care simpatizează persoane din classa cultă. — Mișcarea au început-o muncitorii din Petersburg în fruntea cărora stă preotul Gapon.

Muncitorii au voit să prezinte înaintea țarului un memorandum în care cereau îmbunătățirea sortii lor. Aceasta cerere înșiși au voit să o predea țarului, căci credința numai aveau în nime, că mai dat'au ei jalbe destule fără să fi ajuns acele vreodată în mâna țarului. — Muncitorimea condusă de preotul Gapon, care era îmbrăcat în ornate preoțești și ținea în mână o cruce, s'a adunat din diferite centre și nizuia spre castelul țarului ca să-și ducă în scris năcazul lor. — Înaintea palatului însă muncitorii cari erau în număr de vre-o zece mii, nu au voit să se retragă spunând ostașilor: „Nu mergem în contra țarului; ci vrem să-i spunem adevărul; ave-ți milă și ne lăsați la Țarul“.

Miliția însă a fost fără milă. După ce a provocat mulțimea să se retragă și ea nu a voit au folosit arma. — În această învălmășală teribilă au împușcat două mii cinci sute oameni. — Despre intențiunile muncitorilor țarul nu a fost înștiințat decât în momentul când sângele bietilor muncitori nearmați curgea părău. — La vestea aceasta țarul a leșinat de mai multe-ori. — După ce lupta a încetat încâtva el a cerut raport. Subalternii săi cari încontinuu îi duc informațiuni false, i-au spus că în încăerarea aceasta au căzut 500 oameni, pe când în realitate au căzut 2500 iar răniți 500. — Muncitorimea, zăcimată de milție, care s'a purtat într'un chip neomenos, de rusește s'a retras ca să se înarmeze și să facă o nouă înaintare spre palatul de iarnă al țarului. — La știrea aceasta, țarul sfătuit de ministrii a părăsit castelul cu întreaga sa familie.

Muncitorimea a atăcat vre-o câteva fabrici de arme și de dinamită luând cu ei tot ce au găsit. — Să spune că vreau să dea foc Petersburgului de aceea petrolul să vinde în quant

foarte mic și scump. Statarul s'a decretat pentru oraș. Țarul a dat puterea în mâna lui Trepov cel mai urgisit om din toată Rusia.

Revoluția a erupt în mai multe orașe. În Moskva muncitorimea s'a organizat tot sub preotul Gapon, care anume a mers pentru aceasta

CORESPONDINȚE.

SUBSIDIUL ERARIAL.

Băla 14 Ian. n.

Din darul lui Dumnezeu, Excelența Sa Domnul ministrul de culte ne-a distribuit în urmă ajutorul pe 1904 și nouă preoților din Arhidieceză. În sensul articolului de lege XIV din 1898 acest ajutor are menirea ca venitele preoților de o calificățiune să le egalizeze; căci nu numai micimea venitelor preoțești de până acum a făcut pe Înaltul Guvern să se cugete și la îmbunătățirea stării noastre materiale, ci și disproporția cea mare dintre venitele nuni și venitele altui preot. Deci când și-a propus îmbunătățirea stării noastre materiale din casa statului, și-a propus a ni-o îmbunătăți tuturor celor de o calificățiune în o măsură unui fiecărui, așa zice legea. În praxă însă, știm toți, că nu după spiritul legii, ci după volnicie să face distribuția ajutorului, așa că pe când unuia să dă cu măsură plină și îndesată, altuia să dă numai atâta, cât să nu să poată zice că nu i-se dă și lui ceva, iar la al treilea nu să dă nimic.

Acest lucru de toți știut îl constat nu că doară aș fi nemulțămător pentru ceea ce după 10 ani abia, mi-s'a dat și mie numai acum, nu, din contră trebuie să fiu mulțămătoriu; dar dacă recugetându-mi trecutul de 10 ani și mă cuget apoi la acei confrăți preoți, cari nici acum nu-s împărtașiți, sau sunt împărtașiți cu o măsură de batjocură, nu pot fi mulțămît, cum nemulțămîți trebuie să fie toți confrății preoți în frunte cu Înalt Prea Sfinția Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit și Luminății Săi Consilieri, cărora le incumbe datorința a stărui din toate puterile, ca distribuția ajutorului să se facă după înțelesul și spiritul legii.

Ar fi prea trist, prea dureros, am da dovadă de un egoism detestabil, dacă noi cei favorizați de soarte n'am cugetă și la confrății nostri, cari fără nici o vină să văd preterați și desconsiderați ca și când ei n'ar fi conlucrând împreună cu noi în aceeași via a Domnului.

Au și ei soții, familii; au prunci la școală, și asupra umerilor lor apasă greul trailului de azi. Cum n'ar fi fost și ei mângăiați, cetindu-și numele în conspectul împărtașiților; însă nu, în zilele de bucurie generală acum serbate, ei s'au văzut desilusionați. Și datorința noastră frățască e să-i mângăiem. Cum? nu numai cu cuvântul, ci și cu fapta.

Toți am luat angajamentul ca cu 10% din ajutor vom augmenta fondul subsidiar. Să ne împlinim acest angajament, căci numai cu procentele acestor procente, învătate în dragostea frățască cu care le vom trimite la Cassa Centrală Arhidiecezană vom cauza multă mângăiere celor-ce ne invidiază fără vrerea lor; iar noi, dacă sărăcia și năcazul nu ne lasă a-ne solidarisa altcum cu ei, — cum ar trebui ca cu niște frați — vom avea cel puțin bucuria sufletească că din ceea ce ne-a rânduie Tatăl Ceresc, am dat spre mângăierea de-apropelui de o parte, iar de alta ca la vreme de nevoie să luăm cu dobândă. Așa se facem, la dincontră ne contragem odiul lumii.

Al. Bărbulescu.

Și când te cugeți că hotărîrea aceasta a fost aproape unanimă și-apoi constăți, că deși s'a ridicat peste jumătate din subsidii și tot n'au înțiat încă nici un bănuț la fondul subsidiar al preoților — nu poți să-ți faci nici o iluzie de acceptarea propunerii de mai sus. „Red. Unirii“.

Resultatul alegerilor.

Până acum se cunoaste rezultatul alegerilor de deputați din 344 cercuri. Statistica e următoarea: 138 guvernamentali, 144 independentiști, 23 disidenți, 20 opoporalii, 11 banfiști, 8 afară de partid și 5 naționaliști. Pentru guvern succesul e deprimător, față cu 133 deputați liberali stau 211 poziționali.

Dintre candidații români au fost aleși: Dr. Ioan Suciu, la Boroșineu, Dr. Teodor Mihali, la Ileanda, Dr. Aurel Vlad, la Oraștie și Dr. Ștefan Pop, la Șiria. Aproape sigură e alegerea lui Vas. Damian, la Baia-de-Criș. La Chișineu Rusu Șirianu, și la Becicherec Dr. George Adam sunt în balotaj.

În comitatul nostru a căzut Dr. I. Maniu la Vinț. Preoții gr-ort. Gh. Cutean (Oarda) Ioan Patachi (Berghin) și gr-cat. Nic. Hățăgan, (Șeușa) și Ioan Heprian (Berghin) au votat cu guvernul. — La Ighiu Dr. Vajda a rămas în majoritate. Protop. Montani și preotul Todorescu au fost contrari. La Aiud în fața marilor presiuni. Br. Bethlen s'a retras și preoții Iuliu Nistor, (Blaj), Ioan P. Păcurar (Tür) și Ales. Albini (Ciufud), cari contra hotărîrii alegătorilor români s'au dus la alegere, nu și-au putut arăta patriotismul votând pentru Török. La Vinț învătătorul din Henig, cu o nerușinare nespusă corteșă pentru Szócs.

Trist! foarte trist!!

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. În decursul anului 1904 s'a procurat prin următorii creștini cu prețul de 100 coroane un rând de ornate bisericesti pentru biserica gr-cat. din Ghișasa-de-sus la care a contribuit Ion Rus, cu 20 cor., Isailă Sava și soția sa Eufimia cu 20 cor., Ion Oltean și soția sa Ana cu 20 cor., Ion Raicu și soția sa Nița cu 13 cor., 34 fideri, Nicolae

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirei“.

Tănăsii și Dumitra soția sa cu 1334 fileri, Chirion Opreau și soția sa Ana cu 1332 fil., Maxim Herciu și soția sa Palagie cu 10 cor. Preuteasa Roxalia Stoian, a procurat dela firma Rétaş-Budapesta 2 cămeși pentru ministranți cu prețul de 10 cor. Susana soția lui Zos. Raicu a dăruit o masă de bumbac pentru a să folosi la pomeni. Tuuror acestor binefăcători li-se aduce și pe această cale cea mai ferbinte mulțămintă. Ghișasa-de-sus, în 16 Ianuarie 1905. *Valeriu Stoian*, preot gr.-cat.

Serbarea Botezului Domnului la parochia noastră din Sibiu, cum ni-se scrie, în anul acesta s'a făcut cu o solemnitate, cum n'a mai fost nici când mai înainte. La sfințirea apei în anii diu urmă s'a introdus obiceiul de a participa și număratoasa miliție gr.-cat. din garnizoana Sibiului, pe lângă o companie de onoare, dar fără muzică militară. De astă dată iusă a participat și muzica militară și număratoși ofițeri de toate gradele. Sfințirea apei s'a făcut în piața lemnului (Bauholzplatz) în fața cazarmelor de honvezi, prin parochial-protopop al locului, în mijlocul unui public de toate confesiunile și naționalitățile, care umpluse formal spațioasa piață. După cele trei salve obiceiuite ale companiei de onoare muzica militară a intonat de atâtea ori imnul „Gott erhalte“, iar în decursul stropirii miltiției cu apă sfințită, a intonat irmosul „În Iordan botezându-te tu Doamne“. Serbarea aceasta a fost vrednică manifestare a bisericii noastre în acel oraș. Felicitările noastre pentru bravul conducător!

Știri literare. Institutul „Minerva“ din București, ne-a surprins iarăși cu niște publicații interesante și cari îi fac multă cinste: M. Sadoveanu: *Crâșma lui moș Precu*, o serie de povestiri din viața țărânului de dincolo, cor. 2 — Gh. A. Teodoru: *Din viața marinărilor*, schițe din miseriile și năcazurile soldaților de marină cor. 150 și Constanța Hodoș: *Frumos*, cuprinzând 14 romane pline de căldură și sentiment, prețul cor. 150. Le recomandăm cu toată insistența.

Reuniunea mariană în com. Dridif. Ni-se scrie: Având în vedere scopul cel nobil și bun ce-l au „societățile mariane“ intru lățirea cultului Prea Curatei Vergure Maria și intru nobilitarea inimii și dezvoltarea simțului religios în popor, am voit să înființez și eu la noi o astfel de reuniune religioasă, mai ales în urma faptului, că poezii, cari de vre-o 4 ani încoace în contin îndărătnicesc pe ceilalți credincioși ai bisericii (căci sunt vre-o câte-va familii poezii și la noi), dar am întâmpinat foarte mare rezistență din partea unor indivizi, cari în ori ce lucru nou, fie și bun, văd un ce rău, deși nu-l cunosc mai de aproape. Dar chiar și cei-ce nu aflau nimic rău în înființarea unei astfel de reuniuni, chiar în comuna noastră, unde atât de tare s'a simțit lipsa din cauza poeziiilor, totuși nu erau aplicați, ca să se facă membrii ai unei astfel de reuniuni. Dar după mult năcaz, grație ajutorului ce l'am primit dela unii credincioși, în fine am isbutit să pun bază reuniunii credincioșilor din comuna noastră numită: „Sf. Maică Preceastă“. La „Anul nou“ însuflețiti fiind de propusul cel nobil, ce și l'au luat asupra-și s'au prezentat cu toții la biserică, unde s'au împărțit cu toții, cu precăuratul trup și sânge al Mântuitorului Nostru, ca astfel întăriți sufletește cu ziua de anul nou să înceapă o viață nouă. Le mulțămesc la toți, celor-ce mi-au dat mână de ajutor și celor-ce cu căldură și propus nobil au intrat ca membrii ai reuniunii și le doresc din inimă, ca să le ajute Dum-

nezeu, ca munca începută să aducă roade îmbelugate. *V. O.*

Pomul de Crăciun. „Reuniunea femeilor rom. gr.-cat. din parochia Sâncelului pentru decorarea bisericii“ sub presidul mult stimatei Doamne Maria Vlassa, mult bine a făcut în decurs de 5 ani, de când s'a înființat. Faptă a sa vrednică este clădirea iconostasului, care mândru împodobește biserică și pentru care a jertfit suma de 1400 cor. Și pe lângă acestea comitetul Reuniunii a îmbrățoșat și cauza săracilor. La Crăciunul din 1903 la inițiativa stimatei Doamne Maria Vlassa s'a aranjat un pom de Crăciun pe sama copiilor săraci dela școala gr.-cat. din Sâncel. Grandios a fost succesul, și de o parte, de acest succes îmbărbătat, iar de alta, văzând sărăcia din acest an la Crăciunul trecut comitetul a aranjat un pom și mai frumos, căci colecta a fost mai bogată. S'au împărțit pănură de cioareci, opinci, materie de mâncărune, șurte, nătrâmi, caiete de scris și alte obiecte în preț de 92 coroane, iar stim. Doamnă prezidentă pe lângă bani a dăruit spre acest scop și 4 ferdele de mere și M. On. Doamnă Livia Domșa din Blaj cărțile morale și iconițe sfinte. Popor mult a fost prezent în biserică la festivitatea aceasta împreună cu colinde frumoase și cu poezii declamate de copiii de școală. Bucuria a fost mare. Un copil de școală a exprimat mulțămintă generoșilor binefăcători, cari sprijinesc Reuniunea în lucrările sale cum este și aranjarea festivităților de acest fel, prin cari se alinează năcazurile săracilor. Eu în calitate de secretar al Reuniunii încă îmi țin de datorință a mulțămii sprijinitorilor Reuniunii noastre, dorindu-le viață senină și zel spre a mai jertfi pentru mărirea casei lui Dumnezeu și pentru săraci. Între acești sprijinitori numărăm și pe Dna Livia Domșa din Blaj carea în dragostea cătră locul nașterii sale s'a făcut membră fundatoare solvind taxa de 20 cor. și cu stim. Domnia-sa numărul membrilor fondatori a Reuniunii s'a ridicat la 12. Sfirșesc acest scurt raport cu adausul, că lauda ascrisă mie din partea „Răvașului“ din Cluj în numărul 1 din 1905 e a Reuniunii și în special a Onoratului comitet al Reuniunii, care dimpreună cu mine se bucură de mare mângâiere sufletească. Sâncel în 12 Ianuarie 1905. *Vasilie Smigelschi* paroch gr.-cat.

Expoziție universală în București. Ziarele din România vestesc, că în primăvara anului 1906 se va aranja la București o expoziție universală cu prilejul împlinirii alor 40 ani de domnie a regelui Carol.

„Poporul român“ din Budapesta, numărul ultim, a fost confiscat la ordinul procurorului. Partea cea mai mare a fost confiscată la postă. Pricina acestei confiscări fost poezia „Tânguirea românului“ publicată în acest număr.

Pentru fondurile arhidiecezane s'au primit următoare sume: *Colecta crucerului* cor. 6. din Bucium-șasa, *fondul subsidiar al preoților* cor. 617 din Bucium-șasa, cor. 3 — dela Arton M. Popa, Bucium-șasa, ca răscumpărare a felicitărilor, Ioan Papiriu Pop, Siciu contribuie cor. 10. Andreiu Voda Ormeniș, cor. 25. — Iar f. *Masa studenților* cor. 20 dela banca „Olteana“ din Viștea-infer.

Conferențele meseriașilor. La conferința de Duminică au fost toți măiestrii noștri frunțași; am văzut și dame. Di inginer Negruțiu și-a expus cu multă pricepere rezultatul cercetărilor sale asupra asigurarilor de viață. — Publicul l'a urmărit cu

atențiune. Di Dumitru Baltes, călă de măsur a declamat bine poezia: Călugărenii. Duminică în 29 Ian. curent, va avea loc a V conferință va ceti Di profesor Dr. Ioan Rațiu, o temă literară vor fi mai multe declamări. Sperăm, că auditorul nu va lipsi!

Necrolog. † *Teodor Bersan*, paroch gr.-cat. în Cricău, a repausat la 19 crt. după un morb greu și scurt în al 60-lea an al vieții al 35-lea an al fericitei sale căsătorii și al 33-lea an al preoției fiind împărțit cu Ss. taine.

† *Ioan Câmpian*, în 27 Decembrie 1904 a repausat în Domnul Ioan Câmpian administrator parochial al comunei Frata, acăruia înmormântare s'au îndeplinit în 29 Decembrie în prezența unui public imens din comună și jur. Actul funebru, a fost condus de 8 preoți din 3 tracte protopopești și anume: Tract. Cojoanei: Ioan Blaga paroch în Girișu-rom., Alesandru Bighian preot Berchis, Traian Hădărean administr. V. Cămarăș Ioan Șuten administr. Tothaza, Victor Turc administr. Frata. Tractul Cătinii: Emil Popp Cistelec, Vasiliu Micu Palatea, Tr. Iudol: Emil Marc Silvasu magiar. Actul funebru s'a început la 12 oare. Cântările funebre le-a îndeplinit Emil Marc și Victor Turc, ca buni cântăreți acompañați de preoții coadunați. — Predica a ținut-o adm. inter. Victor Turc, cu un ton puternic, acomodată împregiurărilor întretăsând frumoase învățături morale și folositoare poporului. Iertăciunile și cuvîntul funebru la mormânt s'a ținut din partea parochului Ioan Blaga din Ghirișul-rom.

† *Ana Hodosiu născ. Balint*. Directorul „Patriei“ din Blaj a avut nemărginita durere a pierde pe mamăsa, văd. Ana Hodosiu, soția distinsului barbat Dr. Iosif Hodosiu și fca regretatului protopop și prefect Simion Balint din Roșia-montană. Repausata a trăit în timpul diu urmă la fca sa în Chișeneu, unde a ajuns'o mână rece a morții. Prin decedarea ei, din șirul damelor române se pierde o figură simpatică, blândă și o mamă plină de iubire pentru număratoșii săi fi și nepoți.

† *Petru Plastin*, cleric de cursul al IV în seminarul din Orade a murit la 19 crt. Repausatul a fost transportat acasă în Beiuș-Uilac unde a și fost îngropat.

Odihnească în pace!

AVIS!

Vinul din piunițele societății comerciale „Consum“ se va vinde din mână liberă luni la 13 Februarie d. p. la 2 oare. În deposit sunt vinuri vechi de masă și risling, calități foarte bune.

DIRECȚIUNEA.

Posta redacțiunii.

T. H. Credem, de mai conzult a nu publica demersurile făcute de Dta în afacerea de sub discuție. Poate ar fi interpretate fals.

I. B. Predici nu publicăm, cu atât mai puțin iertăciuni.

M. S. în Bucur. Se primesc cu cea mai mare plăcere. Binevoii a le trimite. Mulțămite pentru celea spedate deja.

Cumpărați

Cumpărați

Calendarul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Concepțiunea nepătată.

La articolul, ce l'am publicat în numărul 50 din anul trecut al „Unirei”, mi-a făcut reflexiuni „Biserica și Școala” din Arad în 3 numeri. În numărul 50 al numitei foi, pe pag. 394—395 sub titlu „Lucru în zadar” îmi scrie dl Dr. Teodor Botiș, căruia îi răspund așa târziu, căci numai de 2 zile am primit numerii respectivi ai foaiei din Arad. Amintesc odată pentru totdeauna, și încă aici la început, că dl Botiș persiflează tot lucrul și zice, că noi uniții ne angajăm gratuit să fim învățători și luminătorii neuniților, că ei n'au conturbat sfântul iubileu al fraților lor greco-catolici, că eu le aduc învinuiri grave și nebazate, că — deși sunt frate de acelaș sânge — țintesc anume să-i prezint lumii creștine nu numai de schismatici, ci chiar deeretici. — Cum poate vedea ori și cine, acestea n'au nici înclinici în mână cu articolul meu.

Dl Botiș nu se acată de mine, ci umblă pe căi lăaturalnice, argumentele mele nici nu le amintește. Să năcăjește pe dl Jorga, pentru că l'a numit pe Papa „căpitan firesc al întregii creștinătăți”. Cu mine numai atâta stă de vorbă, cât mă întrebă, unde sunt sentințele, ce adevăresc dogma despre concepțiunea nepătată în mod evident. Căci prin deducțiunile din sensul metaforic al atributelor Născătoarei de Dumnezeu nu argumentez nimic. Aici îi răspund, sentințele acelea sunt și în numărul 50 a „Unirei” din anul trecut, și puterea lor de argumentare o recunoaște toată lumea. Sunt unele cuvinte, cari au mai multe înțelesuri în specie unul literal și altul translat, și așa e și cel metaforic. Astfel „poamă rea” înșamnă de es. un măr putred, dar poamă rea e și un om rău. Așa și curat înșamnă ceva nemânjit, liber de pată materială, dar și de pată morală. De-ți zice cineva: În lucrul acesta nici tu nu ești curat, îi răspunzi: eu sunt curat ca soarele. Ori cine poate vedea, că aici e vorba de curățanie sufletească, nu de cea trupească. — De aceea puterea de argumentare a atributelor aduse de mine, e incontestabilă. — Ori doară de aceea o laudă sfinții Părinți și cărțile liturgice pe Preacurata, pentru că n'avea pete pe obraz, și se spăla totdeauna bine? Mi-ar plăcea să știu, cum explică dl Botiș rugăciunea „Nespurcată, neîntinată, nestricată, fără prihană, curată fecioară” etc.?

După-ce n'a doborât încă nici unul din argumentele mele, căci nici nu a încercat, toate acelea au valoare, mai întâiu are să se lupte cu acelea, apoi poate cere altele. Ca să arăt însă că contingentul mi-e abundanț, îi mai dau două, unul e din Mineiul edat de Șaguna, Noemvrie (la Întrarea în biserică pripeala III după C. VIII) foaia 130 col. I., și sună așa: „Mai pre sus zboară decât puterea cuvintelor, minunea ta Născătoare de Dumnezeu Curată: că trupul întru tine îl socotesc mai pe sus de cuvânt, de curgerea păcatului neprimi. Pentru aceasta cu mulțumită strig cătră tine: cu adevărat mai pe sus decât toți ești Fecioară!” Ce păcat curge? și cum e fecioara cu adevărat mai pe sus decât toți, dacă ea a fost sfin-

țită după concepere, ca Ieremia, Ioan Botezătorul, sfântul Eutimie și mai vre-o câțiva?

Alt argument e de unde nici n'ai crede Dle Botiș: din Islam. În Coran e multă vorbă despre *Setna* sau *Mariam*, și despre Fiul ei Aisa. Când o purtă în pântece pe *Mariam* mamă-sa (mireasa *Jmranului*) s'a dus la Allah și s'a rugat „Doamne eu ți-am consacrat ție ceea ce port în pântece, acela e cu totul al tău, primește-l, căci tu ascuți și cunoști pe toți (gândurile tuturor). Când ea a născut, a zis: Stăpâne eu am adus pe lume o fică. I-am pus numele *Mariam*. O pun sub scutul tău, pe ea și posteritatea ei, scapă-i de viclesugul satanii din bolovani” (Șura III. v. 31. Oberleither *Chrestomathia arabica* p. 130). Nu vorbele subtrase sunt argumentul, ci explicarea, ce li-o face unul dintre cei mai învățați „cadi” *Nasser-ed-Din el Beidani*, unul dintre cei mai vestiți interpretatori ai Coranului. El zice: „Aceasta înșamnă, că Satana, carele are ambițiunea de a întemnița în rău pe toți *noii născuții*, imprimându-le sigilul său, n'a putut-o face aceasta la *Mariam* și la *Aisa*, căci Allah i-a prezervat”, la acelaș loc *Cottada*: „Da, tot omul, ce se naște dela Adam, e străpuns în inimă de o săgeată a Satanei afară de *Aisa* și *Mariam*. Dumnezeu a pus între ei, și între Satana o pânză, care oprește săgeata diavolului de nu-i poate ajunge”. Cfr. *Etudes*, T. CI. p. 642., și întreg articolul scris de *Gaudard*: *La Vierge Marie dans li Islam et le Coran*, pag 633—655. Așa vorbesc despre Maria cei mai buni întrepriși ai Coranului.

Dl Botiș îmi cere istoricul dogmei, dar cererea nu i-o împlinesc până nu-mi zdrobește argumentele aduse până aici. Că dogma nu e străină de doctrina bisericeii vechi, se vede din citatele aduse în articolul meu, mai ales din celea luate din Mineu și dela *Galiatowski* și *Baranovici*. Tot aceasta o probează și mărturiile patriarhilor adunați în Aleppo, despe cari vorbesc la sfârșitul articolului prezent.

Dl Botiș pomenește că sf. Bernard și sf. Toma au fost contrari dogmei.

Cazul lui Bernard e acesta: Tot mai tare să lăția sărbătoarea concepțiunei nepătată, de aceea și călugării din mănăstirea lui au voit să o prăznuiască. Bernard i-a oprit, căci Roma are să pună sărbători, și nu oamenii de capul lor. S'a interpelat Roma, și aprobându-se sărbătoarea, s'au prăznuț. Cfr. *Etudes* 1904 5 Dec. p. 621.

Ce privește chestia sfântului Toma, nu e așa de ușoară, cum o socotește dl Botiș. Mulți (*Palmieri*, *Uccelli*, *Morgott*) susțin, că unele texte de al lui, cari tractează despe Preacurata ar fi fost corupte. Așa spre es. „*Expositio in salutationem angelicam*” în textele mai nouă are: „*ipsa enim purissima fuit et quantum ad culpam, quia ipsa Virgo nec mortale nec veniale peccatum incurrit*”, în 7 codice mai vechi stă: „*ipsa enim purissima fuit et quantum ad culpam, quia nec originale nec mortale nec veniale peccatum incurrit*”. Cfr. Dr. *Morgott*, *Die Mariologie des h. Thomas von Aquin* (Freiburg 1878) p. 73. — Alții zic, că sfântul Toma vorbește despe peccatum carnis, cui

nempe anima conjuncta *deberet* habere peccatum: est debitum contrahendi peccati et necessitas gratiae redemptoris, ut ab eo immunis existat Maria. Cfr. *Palmieri*: *De Deo create et elevante*, (Roma 1878) p. 716. — Alții spun, că sfântul Toma atâta s'a ocupat cu persoana Dlui Christos, încât Maria față de Christos dispărea.

Ioan Bălan.

(Va urma.)

— PAUL ANTHELME —

Cele două conștiințe.

Tradusă în românește din l. franceză prin

SIMION ZEHAŢ.

(Continuare.)

ACTUL V.

Celula unui condamnat la moarte. Păreții colorați galben. O masă de lemn albă și trei scaune de paie împletite. La dreapta un pat mic tare scund. La stânga un cuptor rotund, a cărui fevi se perd în părete.

Scena I.

Preotul, un supravighetor de închisoare apoi altul.

Preotul e în costum de pușcăriaș, căciulă, vestă și pantaloni din materie dură, de culoare sură. Supravighetorii în uniformă. La ridicarea cortinii preotul șede înaintea mesii și scrie. O mică lampă cu petrolu îi luminează. Supravighetorul e întins pe pat. El fumează din pipa sa și se distrage privind, cum se înalță fumul în aer. Mai târziu se uită la orologiu.

I-ul Supravighetor: Ah! așa e, că astăzi nu va veni soțul să mă schimbe? Incepe a să face ziuă, el ar trebui să fie aici mai bine ca de un sfert de cias. (Ușa celului se deschide, și intră un al doilea Supravighetor cu o lampă. Preotul, fără a căuta la el, continuă a scrie). Mă îmbrățnesc așteptându-te. Nu te-ai putut ridica nici de cum din pat astăzi?

II-lea Supravighetor: (dă lampă celuilalt). Nu murmura sum aci. (Arată spre preotul). Așa de dimineată scrie?

I-ul Supravighetor: Simțește că îi scurt timpul. Să grăbește. Este ceva nou?

II-lea Supravighetor: Da! Să pare că rugarea de agrățiere este respinsă, el nu mai are mult.

I-ul Supravighetor: Sărmanul om! Eu încep a mă interesa de el, (cătră preotul cu emoțiune): Ei bine Pioux, noi nu suntem nici odată siguri, că oare reafănevom locuitorul, când ne întorcem. Cu toate că ai comis lucrul acesta Dta nu ești de loc un om rău (îi întinde mâna). Dacă va fi să nu ne mai vedem îți doresc să suporti bine ispita.

Preotul: Îți mulțămesc, eu sperez că Dumnezeu îmi va ajuta ca să mor, cum se cuvine unui creștin. (Primul supraveghetor se duce cu lampă.)

II-lea Supravighetor: Bună ziua Pioux! Îți anunț visita pe care o aștepti atât de impacient, *Bressaud* și Doctorul *Bordier*, vor veni să te cerceteze astăzi.

Preotul: (punând în plic epistola pe care o scrie). Eu le voi spune lucruri, cari nu pot

„ULPIANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în Grădiște—Várhely.

CONVOCARE

la

(4) 1-2

a XIV-a adunare generală

în Grădiște—Várhely, la 7 Faur st. n. 1905 la oarele 10 înainte de amiaz în localitatea institutului.

OBIECTELE DE PERTRACTARE:

1. Raportul direcțiunii despre agendele institutului pe anul de gestiune 1904.
2. Raportul Comitetului de supraveghiere.
3. Examinarea bilanțului și a contului profit și pierderi.
4. Propunerea direcțiunii și decideră asupra întrebuintărei profitului curat.
5. Darea absolutoriului.
6. Alegerea întregii direcțiuni pe 3 ani și a comitetului de supraveghiere pe timp de un an conform §§-ilor 37 și 47 din statute.
7. Regularea salarelor și statorirea marcelor de prezență pe 1905.
8. Statorirea organelor de publicitate.
9. Eventuale propuneri.

Direcțiunea.

§. 33. DIN STATUTE.

În adunarea generală numai acei acționari pot participa, cari cel puțin cu o jumătate oară înainte de acesteia și-au depus pe lângă revers la cassa institutului acțiunile lor resp. ale plenipotențiatilor dimpreună cu plenipotența.

ACTIVA—VAGYON. Contul bilanțului pro a. 1904.

Mérleg-számla 1904. évre. PASIVE—TEHER.

2	Cassa în număr = Pénztár készlet	907	33	19	Capital social = Alaptőke	30000	—
	Cambii de bancă = Bankszerű váltók	92895	—	10	Emisia II. — Uj kibocsátás	8500	—
	după descriere = leirás után	66	—	16	Fond de rezervă = Tartalék alap	12407	71
3	Realități = Ingatlanok	2636	98	11	Depuneri = Betétek	7231	14
4	Mobilier = Butorzat	800	—	7	Fond cultural = Jótékonyezési alap	254	88
6	după amortisare = leirás után	100	—	47	Reescomt „Albina” = Visszeszámitolás „Albinánál”	25999	—
	Efecte = Értékpapir	1360	—	48	Reescompt „Erd. Bank” = Visszeszámitolás Erd. Banknál	10002	—
12	Spese restituibile = Visszatérítet költség	534	83	20	Dividende neridicate = Felnemvelt osztalék	224	—
13	Ct. Ort. „Albina” = Folyó számla „Albinánál”	516	—	44	Interese transitorii = Átmeneti kamatok	1189	13
49	„Erd. Bank” = „Erd. Banknál”	350	—	8	Profit curat = Tiszta nyereség	4792	73
50	Interese restante = Hátralékos kamatok	200	20				
53	Interese transit. de reescompt = Visszesz. átmen. kamat	566	70				
54							
		100600	54			100600	54

EȘITE—KIADÁS. Contul Profit și Pierderi.

Nyereség- és veszteség-számla. VENITE—BEVÉTEL.

26	Interesele de depuneri = Betéti kamatok	347	41	9	Interese de escompt = Leszámitolási kamat	7568	07
27	„ reescompt = Visszeszámitolási kamat	1472	50	23	Provisiuni = Jutalékok	4146	68
	Marce de prezență = Jelenléti jegy	356	80	24	Diverse = Különfélék	678	35
28	Salare = Fizetések	2603	30	34	Arandă = Ingatlanok jövedelme	240	—
29	Chirie	901	10	40	Interese de efecte = Értékpapírok kamata	30	—
30	Porto = Posta költség	120	—				
32	Dare directă = Egyenes adó	86	90				
33	Arunc = Községi pótdó	1188	52				
31	Provent = Illeték	500	—				
45	Dare de depuneri = Betéti tőke kamat adó	80	32				
15	Amortisare din mobilar = Butorzatból leirás	47	52				
55	Descrierea unui cambiu = Egy váltó leirása	100	—				
52	Profit curat = Tiszta nyereség	66	78				
		4792					
		12663	10			12663	10

Grădiște, la 31 Decemvrie 1905.

Nicolau Muntean m. p.
dir. esecutiv. — vezér igazgató.

Frischholz Béla m. p.
cassar. — pénztárnok.

Sofroniu Negru m. p.
comptabil. — könyvelő.

Membrii în direcțiune: — igazgatósági tagok:

Ștefan Țarină m. p.

Carol Pască m. p.

Dr. Gavrilă Suciu m. p.
președinte. — elnök.

Fischholz Béla m. p.

Oproni Ioan m. p.

Contul bilanțului, și Cto. profit et perdere s'a aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — A mérleg-, a nyereség- és veszteség-számla a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtatott.

Simon Adolf m. p.
președintele com. es. — f. b. elnök.

Iustin Bora m. p.
membru în com. de suprav. — f. b. t.

Mendel Mór m. p.
membru în com. de suprav. — f. b. t.